

CHRISTEN HANSEN POULSEN

kaldet Kræn Hansen

(Murer og skomager i Tornby, 1889 – 1973)

Christen Hansen Poulsen blev født den 21. november 1889 i Sønder Tornby som søn af Søren Peter Poulsen og hustruen Marie Sørensdatter.

9. 21. November Christen Hansen født i Vindhøj
 Poulsen den 29 Decem-
 ber 1889.

Den 23. marts 1917 blev Christen gift med Ellen Marie Jensen i Tornby kirke.

Udgift Christen Hansen Poulsen født i Sønder Topp, Vindhøj Herred d. 21 November 1889, søn af Hærmænd Søren Peter Poulsen og hustru Marie født Sørensdatter af Sønder Topp.	Pige Ellen Marie Jensen f. i Sønder Topp, Vindhøj Herred d. 1. januar 1894, datter af Hærmænd Niels Christian Jensen og hustru Marie f. Pedersdatter af Sønder Topp.	Hægt Søren Peter Poulsen og hustru Niels Christian Jensen begge af Sønder Topp.	d. 23. Februar 1917 d. 25. Februar 4. Marts 11. Marts 1917.	1917. 23. Marts Sønder Topp.	Sognpræsten i Kirken
---	--	--	--	---------------------------------------	-------------------------

Ellen Marie var født i Tornby den 1. januar 1894 som datter af Niels Chr. Jensen og hustruen Maren Pedersdatter.

1894.	1. 1894 den 1 ^{ste} Januar	Nordre Tornby, Sønder Topp, Vindhøj Herred.	Ellen Marie Jensen.	Niels Christian Jensen, Hærmænd i Nordre Tornby, og hustru Maren Pedersdatter, 35 Aar gammel.
-------	--	--	------------------------	--

Den 7. april 1918 fik Christen og Ellen Marie sønnen Harland Poulsen.

Ved folketællingen i 1921 bor familien i Horne, hvor Christen angives art være murer og skomager. Ellen Marie var i en periode kogekone. I 1925 var familien vendt tilbage til Tornby:

HOVED LISTE														
Byen	Huset	Samlige Personers Navn	Fødselsdato	Køn	Religion	Færdigheder	Stilling i Familie	Stilling i Fællesskab	Ejerskab eller Udlejning	Bopæl	Bopæl den 1. Sept. 1921	Bopæl den 1. Sept. 1921	Bopæl den 1. Sept. 1921	Bopæl den 1. Sept. 1921
Tornby 26	1	Anders Poulsen	18/11/1877	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	18/11/1877	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Harland Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 32	2	Carl Christian Poulsen	12/12/1874	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	12/12/1874	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 31	3	Anders Poulsen	18/11/1877	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	18/11/1877	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 4	4	Carl Christian Poulsen	12/12/1874	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	12/12/1874	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 5	5	Anders Poulsen	18/11/1877	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	18/11/1877	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 6	6	Carl Christian Poulsen	12/12/1874	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	12/12/1874	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 7	7	Anders Poulsen	18/11/1877	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	18/11/1877	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
Tornby 8	8	Carl Christian Poulsen	12/12/1874	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	12/12/1874	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1

Herunder et udsnit af siden fra folketællingen i 1925.

Tornby 4	4	Carl Christian Poulsen	12/12/1874	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1
		Ellen Marie Poulsen	12/12/1874	K	1	Kogekone	1	1	1	1	1	1	1	1
		Christen Poulsen	7/4/1918	M	1	Murer	1	1	1	1	1	1	1	1

Kræn Hansen og Ellen ses her fotograferet ved guldbrylluppet i 1967.

Parret står uden for huset på Kræn Hansensvej 2 i Tornby

Kræn Hansensvej 2
sommeren 2010

Fire generationer:

Harland og Palle

Torben og Kræn Hansen

Christen Hansen Poulsen, der døde den 24. juli 1973 blev overlevet af hustruens Ellen Marie Poulsen i næsten et år. Ellen Marie døde fra Havbakken i Tornby den 12. maj 1974. Parret ligger begravet på kirkegården i Tornby. Gravstedet blev slettet i 1993.

HARLAND POULSEN

(Pedel i Tornby, 1918 – 1983)

Harland Poulsen blev født i Tornby den 7. april 1918 som søn af Christen Hansen Poulsen og hustru Ellen Marie Poulsen. Harland blev døbt kirken den 20. maj 1918.

9		Fødte Mandkøn.						9	
W	Fødselsnr og Datum.	Hvor født? (Paa Landet: Byen, Sognet og Herredet. Her Gaarden eller Haaset nævret Navn, bør det anføres. I Købstæder, Kjøbstæder og tilføj Sognet, hvis der i Byen er mere end 1 Sogn, samt derhos altid Gade og Huseenummer.)	Barnets fulde Navn.	Forældrenes fulde Navn efter Forening af Døbe- eller i alt Fald Viesestattet eller ved Efternavn i Kirkebogen; deres Stilling og Bopæl; samt for Moderens Velkommande Angivelse af hendes Alder med det fulde Aar. (Barnets ægte Fødsel maa altid dokumen- teres ved Viesestattet eller Efternavn i Kirkebogen.)	Døbsdagen.	Hvem der har foretaget Døbs- handlingen, og om den er fore- taget i Kirke eller hjemme. Ved Hjemmeaab anføres til- lige Datoen for Fremstillingen i Kirken.	Faddernes fulde Navn, Stilling og Bopæl.	Anmærkninger. (Her anføres blandt andet, hvad der vedkommer Be- stemmelse af Barnets Fødselsstedet.)	
15	1917. 29. Juni	Tornby Sogn Vestergade 14	Carl Emil Poulsen	Kædmand Carl Karim Poulsen og Kædfru Ellen Marie f. Jensen af Tornby 20-28 Aar.	9. Maj 1918	Sognepræsten i Kirken	Ungkarl Alfred Bernhard Poulsen, Bølgens skovs skovs, bygd af Tornby Forsættelse domgaard Poulsen af Skov Vise Kathrine Nielsen af Tornby		
1	1918 20. Juli	Tornby Sogn Vestergade	Hans Thomsen	Kædmand. Carl Karim Poulsen og Kædfru Ellen Marie f. Jensen af 37-52 Aar og. Tornby	21. Juli 1918.	Sognepræsten i Kirken	Kædfru Marie Hansen og Kædfru Marie f. Jensen Kædmand Valdemar Jensen og Kædfru Martha af Skovs.		
2	1918 28. Jani	Tornby Sogn Vestergade	Spid Vestergaard	Ugift Anna Nielsen af Tornby Sogn. 39 Aar og. Barnfødsel først Fødselssteds nr. i Vestergaard 14. Februar 1919	26. Maj 1918	Sognepræsten i Kirken	Kædmand Jens Nielsen og Kædfru Ellen Marie f. Jensen alle af Skovs bygd.	Ungkarl Karl Nielsen af Skovs bygd.	
3	1918 7. April	Tornby Sogn Vestergade	Harland Poulsen	Kædmand Christen Hansen Poulsen og Kædfru Ellen Marie f. Jensen af Tornby 28-34 Aar	20. Maj 1918	Sognepræsten i Kirken	Kædfru Marie Jensen, Kædfru Marie Jensen Kædmand Carl Poulsen, Kædfru Marie f. Jensen alle af Tornby.		

Familien boede en overgang i Horne, men flyttede tilbage til Tornby, hvor Harland blev konfirmeret den 3. april 1932.

8		Harland Poulsen Tornby	Murer. Kædfru Christen Hansen Poulsen og Kædfru Ellen Marie f. Jensen Tornby	født i Tornby Sogn 7 April 1918, døbt i Tornby Kirke 20 Maj 1918
---	--	---------------------------	---	--

Harland Poulsen og Karen Marie Thomsen blev gift den 28. november 1943.

Harland og Karen Maries bryllupsbillede

Karen var født den 27. november 1921 i Hundbjerg i Astrup sogn.

Harland og Karen fik to børn, en søn og en datter:

Palle Poulsen, født i Tornby den 22. september 1945.

Anette Poulsen, født i Tornby den 26. maj 1953.

Harland Poulsen arbejdede som murersvend indtil 1962, hvor han blev pedel ved Tornby Centralskole. Her var han indtil 1978.

Karen var bestyrer af Tornby Forsamlingshus fra 1946 til 1962. Herefter blev hun medhjælpende hustru på skolen. Det var hun helt frem til 1982.

Harland døde den 4. maj 1983 og blev begravet i Tornby.

Karen Marie døde den 17. september 1993 og blev ligeledes begravet i Tornby.

Harland og Karen Maries gravsted på Tornby kirkegård

PALLE POULSEN

(Søn af Harland og Karen Marie)

Palle der er født i Tornby den 22. september 1945, er gift med Anna, der er født i Tornby den 22. oktober 1947.

Palle og Anna i 2005

Familien bor på Kræn Hansens 4 i Tornby. Kræn Hansensvej ligger på den jord, bedstefaderen ejede.

Palle og Anna har børn, svigerbørn og børnebørn.

Børnene Torben og Mette

Torben Poulsen, født den 14. april 1967 i Tornby, er gift med Lone Sollerup Nielsen. De har tre børn: Martin født 29. april 1992, Karina født 1. marts 1995 og Kasper født 2. november 1997.

Mette, født den 22. marts 1970 i Tornby, er gift med Henrik Langbak.

De har to børn: Christina født den 29. april 2002 og Caroline født den 5. august 2008.

ANETTE POULSEN

(Datter af Harland og Karen Marie)

Anette, der er født i Tornby den 26. maj 1953 er bosiddende i Aalborg og arbejder som tale-hørekonsulent. Anette er samboende med Børge Nielsen.

Anders, Trine og Anette

Anette har børn og børnebørn

Datteren Trine Lind Madsen er født den 24.januar 1982 i Holstebro. Trine arbejder som ingeniør i Århus, hvor hun bor sammen med Anders Degn Frederiksen. De har en datter Andrea, der er født den 3.juli 2010.

Anders, Trine og Andrea

Datteren Julie Lind Madsen er født 22. maj 1986 i Aalborg hvor hun også bor, og læser spansk på Aalborg universitet.

Julie Lind Madsen

EFTERSKRIFT

Denne beretning om Lars Dyrskjød og hans mandlige efterkommere er skrevet til Harland Poulsens efterkommere, der gjorde det muligt at slutte historien her i 2010, hvor den seneste efterkommer er født i juli 2010.

Ideen til efterforskningen af Lars Dyrskjødts mandlige efterkommere udsprang af en bemærkning hos Chr. Petresch Christensen. Petresch Christensen efterviste, at Peder Dyrskjød ikke havde efterkommere i lige mandslinje, hvorefter han bemærkede, at ingen havde undersøgt muligheden for at finde efterkommere af broderen Otto Dyrskjød. Otto Dyrskjød og hans efterkommere brugte ikke navnet Dyrskjød og var af den grund vanskelige at opspore, nævntes det.

I efteråret 2009 havde vi i anden forbindelse brug for at se Peder Dyrskjødts håndskrift med stamtavler over en lang række familier. Ved gennemgangen af skriftet bemærkede vi, at Peder Dyrskjød nævnte, at hans moder var død i 1689. Da han i samme skrift nævnte, at broderen Otto boede i Bagterp ved Hjørring, fik vi den tanke, at han da så nok måtte være at finde i kirkebogen for Sct. Hans sogn, idet kirkebøgerne her er bevarede fra 1693. Dog desværre med et hul i rækken fra cirka 1727 til 1752.

Vi satte en gennemlæsning i gang og fandt en Otto Laursen på Østergaard i Bagterp. Han var nævnt gentagne gange i forskellige sammenhænge frem til hans død i 1714. Otto var således forblevet på Østergård, da Peder Dyrskjød solgte ejendommen til ejeren af Aastrup gods.

Da vi samtidig kom til at tænke på, at Lars Dyrskjød havde en rund dag i 2010, besluttede vi at prøve at opspore eventuelle efterkommere i lige mandslinje. De manglende kirkebøger i det 18. århundrede gav lidt besvær, men til gengæld var der kommet skifteprotokoller, der kunne udfylde hullerne.

Det viste sig, at der ganske som hos Peder Dyrskjødts efterkommere var mange børnefødsler og mange drenge, der døde som små, men da vi nåede frem til Harland Poulsen, født 1918 i Tornby, øjnede vi muligheden for at gennemføre opgaven – og da vi kort efter fandt frem til sønnen Palle, var resultatet i hus.

Undervejs opdagede vi, at der også findes efterkommere i lige mandslinje i USA. En eventuel kontakt til disse slægtninge har vi overladt til familiens egen afgørelse. Et kuriosum er dog, at da Anette Poulsen gennemgik familiens gamle fotos, så fandt hun billeder af for hende ganske ukendte familiemedlemmer i USA.

Tak til alle de mange, der har hjulpet med undersøgelserne og med at tyde gamle tekster. Tak til Palle og Anette, der tillod os at grave i deres familieforhold.

Marion Jensen og Peter Anderson, august 2010.

KILDEFORTEGNELSE

Peder Dyrskjød: Addimentan 117 in fol. (På Rigsarkivet)

Chr. Petresch Christensen: Peder Dyrskjødts Slægt og hans Efterkommere i Vendsyssel. (Vendsyssel Årbog, 1925).

Georg Østergaard: Peder Dyrskjød. En Levnedsskildring. (Vendsyssel Årbog 1925).

Carl Klitgaard: Optegnelser om Ørum Sogn. (Vendsyssel Årbog 1952)

Fra: Jerslev herreds tingbøger 1631-1688. (CD-Rom: Jyske Tingbøger. Kronologiske uddrag af alle sager. Udarbejdet af Bjarne Nørgaard Pedersen Agernvej 95, 8330 Beder, 2002)

www.polyjo.dk.

<http://rigmornoergaard.tripod.com>

Jens E. Caspersen: Skifteprotokol for Eget, Eskær, Høgholt, Skaarupgaard, Steensbæk, Kjærsgaard og Bøgsted godser. Udgivet hos Bangsbo Museum og Arkiv.

Samt:

Matriklen 1688 (Rigsarkivet, film)

Kirkebøger (Arkivalieronline.dk)

Folketællinger (Arkivalieronline.dk)

Lægdsruller (På Landsarkivet for Sjælland)

Kort- og Matrikelstyrelsen på nettet

Skifteprotokoller (På film, Rigsarkivet)

NOGLE MÆDDELELSER

om

Peder Dyrskjøts Slægt og hans Efterkommere i Vendsyssel¹⁾.

Ved Chr. Petresch Christensen.

Om Slægten Dyrskjøt oplyser Peder Dyrskjøt følgende i Haandskriftet Additamenta 117 in fol., Universitetsbiblioteket.

Slægtens Vaaben, medens den var fri, var 2 Bøsser over Kors og en Slange paa et Kors over Krydset og ud af hver Side Egekvistblade med 3 Agern.

Peder Dyrskjøt var en af de 48 Landsforstandere i Ditmarsken og faldt i Slaget 1500. Han var af „Edel-slægt“ (∴ adelig) og var gift 2 Gange; den første Hustru var af Angelboslægt. Foruden Sønerne Hans, der blev gift i Flensborg, og Claus, der blev gift i Lübeck, havde han Sønnen Peter, kaldet Grosvogt, fordi han 1520 var ældste Landefoged i Ditmarsken, hvor hans Afkom forblev fri indtil 1559, „de blev da ganske nedlagt og ufri“. Og endelig var der Sønnen Jørgen Dyrskjøt, som i en Trætte blev fordreven af sin Broder Peter og kom til Angel ved Geltinge, hvor han blev gift med Janicke Finche af Flensborg Slægt, „død i det papistiske Oprør 1534“.

¹⁾ For venlig Hjælp ved nærv. Undersøgelse takker jeg D'Hrr. Arkivregistrator Hofman Bang, Viborg, N. P. Houstrup, Taars, Postmester Klitgaard, Brønderslev, og Arkivar Nygård, Kbh.

Sidst nævnte Ægtepar havde et Par Døtre og Sønnerne Jakob, Jørgen, Christoffer (boede i Flensborg), Jesse (boede paa Fanø og var gift med en Kvinde af Obling Slægten, en Selvejrbondeæt fra N. Bork i N. Horne Herred), og Steen, og et Par Efterkommere af disse blev fangen i Krigen 1566 og kom til Sverige, hvor de siden blev „rigelig“ gifte. Endvidere var der Sønnen Peder Jørgensen Dyrskjød, som døde 1570 i Vinkel i Hove Sogn ved Lemvig, hvor han var gift med Maren Laursdatter Høst, Datter af Lars Pedersen Høst i Hovvinkel og Mette Nielsdatter af Lemvig, „af en stor Præsteslægt i Hardsyssel og Datter af Præsten Hr. Niels (o: Jens Andersen) i Lemvig“.

Peder Jørgensen Dyrskjød og Maren Høst havde følgende Børn:

1. Jørgen Pedersen Dyrskjød, der boede i Hardsyssel, antagelig i Hovvinkel.
2. Mette Pedersd. Dyrskjød, der var gift i Gaaser i Kjær Herred, først med Laurids Kjeldsen og derefter med Søren Pedersen fra Holtet i Ø. Hassing Sogn¹⁾.
3. Laurids (Lars) Pedersen Dyrskjød, f. 1560, d. 1644, boede i Aagaard i Ørum, Delefoged til Aalborghus (se foran: Georg Østergaards Artikel om Peder Dyrskjød). Gift I Karen Nielsdatter, g. II 1629 med Maren Pedersdatter af N. Ravnstrup, f. 1608, d. 1689, der 1645 ægtede Niels Christensen af Burholt.

Maren Pedersdatter var Datter af Peder Laursen i N. Ravnstrup, f. 1577, død i Vorbjerg 1657, gift 1607 med Dorete Laursdatter, f. 1588, død 1627, begravet i Ørum Kirke udenfor hendes Stol. Efter hendes Død blev Peder Laursen gift igen med Maren Nielsdatter,

¹⁾ Jvf. Kjær H. Tgb. 24. April 1632.

død 1654, der var Søster til Præsten Erik Nielsen i Hammer og vist af Slægten Vognsen fra Rævdal.

Peder Laursens Forældre var Laurids Pedersen i N. Ravnstrup, f. 1524, død 1611, gift 1560 med Else Jensdatter, f. 1530, død 1606, Datter af Jens Pedersen i Burholt (Søn af Peder Jensen i Burholt og Anne Nielsdatter fra Kølskegaard [af Slægten Mørk]) og Anne Jensdatter fra Kraghedegaard (Datter af Jens Pedersen i Kraghedegaard i Ørum S. og Johanne Uglå fra Knuds-eje i Skæve S.).

Laurids Pedersens Forældre var Peder Laursen i Nørre Ravnstrup, død 1562 (Søn af Laurids Pedersen af Vang i Kær Herred [af Bjørnkærs Slægt] og Karen N.)

Lars Dyrskjøts Hustrus Moder, Dorete Laursdatter, var Datter af Lars Ovesen Jensen i Nørhalne, f. 1550, død 1638, gift 1579 med Anne Bertelsdatter Kjærulf, f. 1556, død 1641, Datter af Bertel Andersen Kjærulf i Aslund, f. 1528, død 1558 (Søn af Herredsfoged Anders Kjærulf i Fogedgaard i Vadum S. og Marie Bertelsdatter af Vesterbæk i Himmersyssel), gift 1548 med Gertrud Munk, f. 1530 (Datter af Peder Munk til Haubro og Fru Mette Benderup). Og endelig var ovennævnte Lars Ovesen Jensen Søn af Jens Madsen Laursen Kusk i Hvolgaard paa Øland (Søn af Lars Ovesen i Engesgaard i Hune og Anne Laursdatter, Søsterdatter af Ridder Jens Madsen Munk til Visborggaard) og Birgitte Jensdatter Mørk (Datter af Jens Mørk i Hvolgaard paa Øland og Dorete af Tandrupgaard i Hanherred).¹⁾

Lars Pedersen Dyrskjøt i Aagaard havde følgende Børn:

1. Peder Larsen Dyrskjøt, f. 1630, død 1707, Historiker, se den foregaaende Artikel.

¹⁾ Langebeks Excerpter 187 og Additam. 117 i Universitetsbibl.

2. Lars Pedersen Larsen Dyrskjød, f. 1631, død 1684 i Aagaard i Ørum, var „dorsk og enfoldig“, o: Idiot.
3. Christoffer Larsen Dyrskjød, f. 1635, Kaptajn, faldt i Skaane 1677 og blev begravet i Helsingborg Kirke, var gift med en tysk Dame, Enke efter en Kaptajn under General Carl Arenstorf.
4. Otto Dyrskjød, f. 1638, opkaldt efter Otto Skeel, boede i Slutningen af det 17. Aarh. i Bagterp ved Hjøring.

PEDER DYRSKJØT.

EN LEVNEDSSKILDRING VED GEORG ØSTERGAARD.

I Aaret 1599 kom en Mand ved Navn Lars Pedersen Dyrskjøt til at bo i Kronens Gaard Aagaard i Ørum Sogn, den Gang i Jerslev, nu i Dronninglund Herred, og ved samme Tid (1599—1601) blev han gift.

Denne Mand, som nu slog sig ned her, var født i Vinkel i Hove Sogn ved Lemvig den 25. December 1560 som Søn af Peder Jørgensen Dyrskjøt og Maren Larsdatter Høst og tilhørte paa Fædrenes Side en fra Ditmarsken stammende Slægt.

Man ved om Lars Dyrskjøt, at han i 1578 kom i Tjeneste hos Jørgen Friis til Vadskærgaard¹⁾. Da Kong Christian den IV i 1584 blev hyldet i Viborg, fik Lars en ny Husbond, idet han nu kom i Tjeneste først som Opvarter, senere som Foged og i anden Bestilling hos Admiral Peder Munk til Estvadgaard²⁾. Med ham var han, da Admiralen med en Eskadre i 1589 skulde

¹⁾ Jørgen Friis, f. 1556, d. 1632, Ejer af sin Fødegård Vadskærgaard, der ligger i Tørring Sogn, Nabosognet til Lars Dyrskjøts Fødesogn.

²⁾ Peder Munk til Estvadgaard, f. 1534, d. 1623. Ejede bl. a. yderligere Sæbygaard, Hundslund, Vrejlevkloster, Bjørnkær, Langholt, Nr. Ravnstrup m. m. Han blev 1571 Rigsraad, 1576 Rigsadmiral, 1596 Rigsmarsk. Han var første Gang gift m. Karen Skeel til Hammelmose, d. 1601, og anden Gang m. Sofie Brahe.

føre Kong Frederik d. II.s Datter Frøken Anna over til sin ventende Brudgom i Skotland, Kong Jacob d. VI. Efter flere forgæves Forsøg maatte det opgives, og en Bande Hekse, som havde drevet deres Spil for at hindre det (!) fik ogsaa senere deres velfortjente Straf. Først næste Aar kom Prinsessen til Skotland. Efter 13 Aars Tjeneste forlod Lars Dyrskjød Tjenesten hos Peder Munk og blev Ridefoged i Aalborghus Len. Og saa kom han til Aagaard, hvor han var Delefoged¹⁾ til Aalborghus og Hammelmose.

Den Pige, Lars Dyrskjød giftede sig med, var Karen Nielsdatter, som i 12 Aar som Fruerpige havde tjent hos hans tidligere Husbond Peder Munks Hustru, Karen Skeel, saa de havde velsagtens været Venner i mange Aar.

En Mand som Lars Dyrskjød maatte med de Evner, han var i Besiddelse af, og med de Stillinger, han alt havde indtaget, komme til at nyde en vis Anseelse blandt den Befolkning, han tog Ophold imellem, og det skete ogsaa. Blandt andet blev han Aar 1600 Kirkeværge for Ørum Kirke og skænkede som saadan Kirken Alterstagerne og Sølvkalken; paa den sidste staar: „Anno 1623 lod Las Dyrskød, som boede udi Aagaard, for-dum Kirkeværge, gøre denne Kalch til Ørum Kirke“.

I Oktober 1627 kom „de kejserlige“ til Aalborg. Da var nordenfjordske Bønder forsamlede lige over for at modsætte sig deres Overgang til Vendsyssel, ligesom man havde forhindret vore egne Troppers Overgang, men det blev opgivet. Lars Dyrskjød var en af Bøndernes Ledere.

Næste Aar, da Gæringen mellem Vendelboerne syntes faretruende, blev Lars Dyrskjød fængslet af „de kejserlige“. Han siger herom i sin Selvbiografi²⁾: „Efter mine

¹⁾ Delefoged, i forskellige Forhold Repræsentant for vedkommende Herremand eller Lensmand over for Fæsterne.

²⁾ Borgervennen 1799.

Uvenners Klagemaal for Oprør, jeg skulde gøre mod Fjenden ved Hals, som mig usandfærdelig paasagdes, blev jeg den 2. Juni 1628 taget til Fange af Fjenderne og ført til Sæby, hvor jeg i elendigt Fængsel og gruelige Pinseler nogle Gange ynkelig og uskyldig blev medhandlet, og maatte sligt udstaae indtil den 29. August, saa hjalp Gud, og ingen andre Venner, at jeg kom løs*.

De djærve Vendelboer har ikke været helt fornøjet med „de kejserlige“s Besøg, det er givet. Ligeledes, at der er gaaet Snak om, hvordan man skulde blive de uvelkomne Gæster kvit paa bedste Maade¹). Krudtet, der blev funden i Skoven ved Nr. Sundby og siden blev ført op paa Kirkeloftet i Sundby, var vel nok først tænkt benyttet ved „de kejserlige“s Ankomst — men der var jo intet i Vejen for, at det ogsaa kunde tjene senere. Om der blev gjort noget alvorligt Forsøg paa at modsætte sig „de kejserlige“ er tvivlsomt. Lars Dyrskjot fralægger sig ialt Fald Del heri. Han blev anklaget til Fjenden af en Jørgen Rasmussen fra Sønder Ravnstrup, „som for at undgaa en skammelig Død“ gav Oplysninger om, at danske Skibe vilde gøre Forsøg paa at indtage Hals og heri skulde støttes af Landsdelens Beboere.

Lars Dyrskjot eller Lars Skjot, som han almindelig hed i daglig Tale, giftede sig anden Gang i 1629. Hvad Tid hans første Hustru er død, vides ikke, men Ægteskabet var barnløst. Hans anden Hustru Maren Pedersdatter, der var født 1608 og altsaa kun var 21 Aar gammel, da hun blev den 69aarige Mands Hustru, var en Datter af Peder Laursen, den Gang i Nørre

¹) Om »de kejserlige«s Besøg her i Vendsyssel se bl. a. C. Klitgaard: De kejserlige Tropper i Vendsyssel og Thy, Chr. P. Christensen: Nr. Sundbys Historie I og Villads Christensen i J. S. 4 Rk. II. Bd. samt J. S. I IX 38.

Ravnstrup i Ørum, og dennes første Hustru Dorthé Laursdatter, som tilhørte den bekendte, vidtfor-grenede Kjærulfske Slægt¹⁾. I dette Ægteskab havde Lars Dyrskjøt fire Sønner: Peder, Lars, Christoffer og Otto.

Den ældste Peder Larsen Dyrskjøt blev født den 10. April 1630, og det er ham, som skal være denne Skildrings Hovedperson. Faderen var historisk interesseret, og Peder var den af Brødrene, som mest — maaske ene — tog denne Interesse op. Og mere end Faderen kom den til at optage ham — det meste af hans Tid, naar han ikke, som han siden selv siger, var forhindret ved hans mange vidtløftige Bestillinger.

Som Barn lærte Peder Dyrskjøt at regne og skrive godt, og han maa have haft en stor Læselyst. Men han gik ikke fri for at deltage i det forefaldende Arbejde i hans Barndomshjem. Han fortæller selv, at han og hans Brødre gravede Digetørv og Foldtørv i deres Søndermark. Videre fortæller han, at ved en saadan Lejlighed fandt de i en lille Høj en Krukke med Aske og Ben, en Halvmaane meget blank og klar, som den nylig kunde være lagt deri. Da Faderen saa det, lod han Krukken med Asken og Benene grave saa dybt ned i Jorden, at den ikke kunde opløjes. Det klare Maanejern med andre Smaating af underlige Stene forærede han til Biskop Christen Hansen Riber i Aalborg.

Alt, hvad Peder i sin Barndom hørte om gamle Dage, huskede han paa, som f. Eks. naar han var med sine Forældre paa Gæsteri hos Jep i Søndergaard eller i Kokkenborg i Hundslund (nu Dronninglund) Sogn, Steder, hvor Talen saa jævnligt faldt paa de gamle Tider.

I Vinteren 1643—44 besatte Svenskerne under General Torstensons Ledelse Jylland. Da de naaede til Aalborg, var Bønderne norden for Fjorden mødt frem paa Bak-

1) Se C. Klitgaard: Kjærulfske Studier.

kerne ved Nr. Sundby for at forhindre Svenskernes Besættelse af Vendsyssel, og tiltrods for, at Lars Dyrskjøt da var 84 Aar gammel, havde den gamle Kæmpe dog stillet sig i Spidsen for Bønderne fra Jerslev Herred som deres Anfører.

Om disse Begivenheder, hvortil knytter sig Beretningen om hans Faders Død, fortæller Peder Dyrskjøt senere:

„1643 imod Vinteren droge de svenske under Torstenson ind i Jylland. 1644, den 17. Januar, kom et Parti til Aalborg under Oberst Helm Wrangel. Bønderne af Jerslev og Kjær Herreder vare om Natten forsamlede i Sundby for at gøre Modværge. Min Fader, som var Bøndernes Kaptajn, maatte endelig, hvor gammel han end var, selv med ud. Han sagde da min Moder, mig og mine Søsken God Nat, taledede derhos om, at han ikke skulde leve og se os mere, bad, vi skulde være forvarlige og lade en af hans Tjenestekarle, ved Navn Peder Christensen, være hjemme at forsvare, hvis Guds Velsignelse vi havde. Da vi ikke for Graad vilde slippe ham, og Bønderne uden for rumsterede, slog paa Trommen og gjorde dem lystige, truede han dem og sagde, de kom ikke saa lystige hjem! Han kendte Svensken og Fjenden bedre end de. Saa formedelst Allarm og min Moders Graad græmmede han sig haardt, antvordede noget Sølvtoj i min Haand, og Vandet gik af hans Øjne, min Moder græd og næppe kunde tale eller agte noget. Han listede sig da ud, før vi agted og red foran Bønderne, som alle fulgte ham. Dette var i Dagningen. Om Dagen derpaa, som var den 18. Januar, vare de fornævnte tvende Herreders Bønder slet forbistrede og vilde slet intet forhale, til de andre Herreder kom dem til Hjælp. Da var min salig Fader først paa den venstre Fløj med sine foran i Ledet. De svenske

kom ligesom flyvende i bred Orden til Indringelse. Da, efter at Bøndernes første Led mod Svensken havde afskudt, og de skulde vende dem, da løb og rømte alle de bagerste Leder, og de svenske rendte bort efter dem, saa de, der tog først Løbet, led det største Nederlag. Min Fader, som da var 84 Aar gammel, gik sagtelig efter alle de andre, indtil han kom til en Have næst mod Fjorden. Deri lagde han sig og med sin Bøsse ihjelskød tre svenske Ryttere efter hverandre. En Svensker sprang til og med Pistolen i Haanden spurgte ham, om han vilde have Kvarter, straks sagde han nej, men vendte sig og spændte sin Bøsse saa hastig igen, at Hanen slog ham den lille Finger af Haanden, og da skød Svensken ham mellem Skulderen med et Kugelskud, som blev hans Bane. Dermed faldt han næsegrus ned, befalede Gud sin Sjæl, raadførte endda nogle, som laa i Haven hos ham, bad dem ogsaa, at de vilde lade min Moder vide, paa hvad Sted han faldt. De Bønder, som vare i de første Leder, havde, imidlertid Fjenderne løb og hug ned paa Heden og Markerne oven for Sundby, begivet sig ind i Husene i Sundby og der skød ud, ligesom de saa Svenskerne kom løbende til, hvorfor de svenske skød straks Ild i Husene, saa mange Bønder blev indebrændte. En 400 Bønder satte Livet til, og nogle hundrede bleve saarede, foruden 90 eller flere, som fangne blev bortførte til Aalborg Slot og indsatte i Fængselstaarnet, og der de fleste omkom af Hede, Kvalm og Tørst, og mange aad og bed hverandre, saa ikke uden de yderste ved Muren beholdt Livet. Saa blev straks en stor Brandskat paalagt Landet; de tog baade Sølv og Penge, det allerhøjeste ske kunde og var muligt, maatte man udgive“.

Som man kan slutte, var Lars Dyrskjot ikke ene om at organisere denne Modstand mod Svenskenes

Overgang over Fjorden. Som Fuldmægtig Chr. Petresch Christensen oplyser i sin fortrinlige Afhandling i Jyske Samlinger¹⁾ om Slaget ved Nr. Sundby, har ogsaa flere adelige deltaget heri, blandt andre den stoute Jens Høg til Vang²⁾, som formodentlig var mellem de Fanger, Svenskerne gjorde ved denne Lejlighed.

Lars Dyrskjøt blev begravet i sit udvalgte Leiersted i Ørum Kirke. Han efterlod sig en Selvbiografi, en Del gamle Breve m. m., Sager, som Peder Dyrskjøt arvede. Selvbiografien benyttede Rasmus Nyerup til sin Afhandling i „Borgervennen“ i 1799; nu synes den bortkommen. Professor C. A. Lorentsen udstillede 1824 et af ham malet Billede forestillende Lars Dyrskjøts Død, og Peder Dyrskjøt omtaler en Sang om Slaget ved Nr. Sundby, men den kendes ikke nu. Derimod findes en nyere aftrykt i „Aalborg Stiftstidende“ i 1865.

Tilbage i Aagaard sad Lars Dyrskjøts kun ca. 35aarige Enke med sine 4 Sønner, hvoraf Peder var 14 Aar og den yngste Otto kun 5 Aar. Svenskerne raadede her i Landsdelen, men hen paa Sommeren, de sidste Dage i Juli, efter at Vogn Vognsen til Stenshede havde indtaget Vorgaard, forsvandt de sidste Fjender ud af Landet, og der blev fredeligere Dage. For Lars Dyrskjøts Enke, Maren Pedersdatter, bragte de ogsaa Trøst. I Foraaret 1645 indgik hun igen i Ægtestanden, og Niels Christensen³⁾ fra Burholt var den udkaarne.

1) J. S. 4. Rk. 1. Bd.

2) Jens Høg, f. 1591, d. 1648, Ejer af Vang i Kjær Herred.

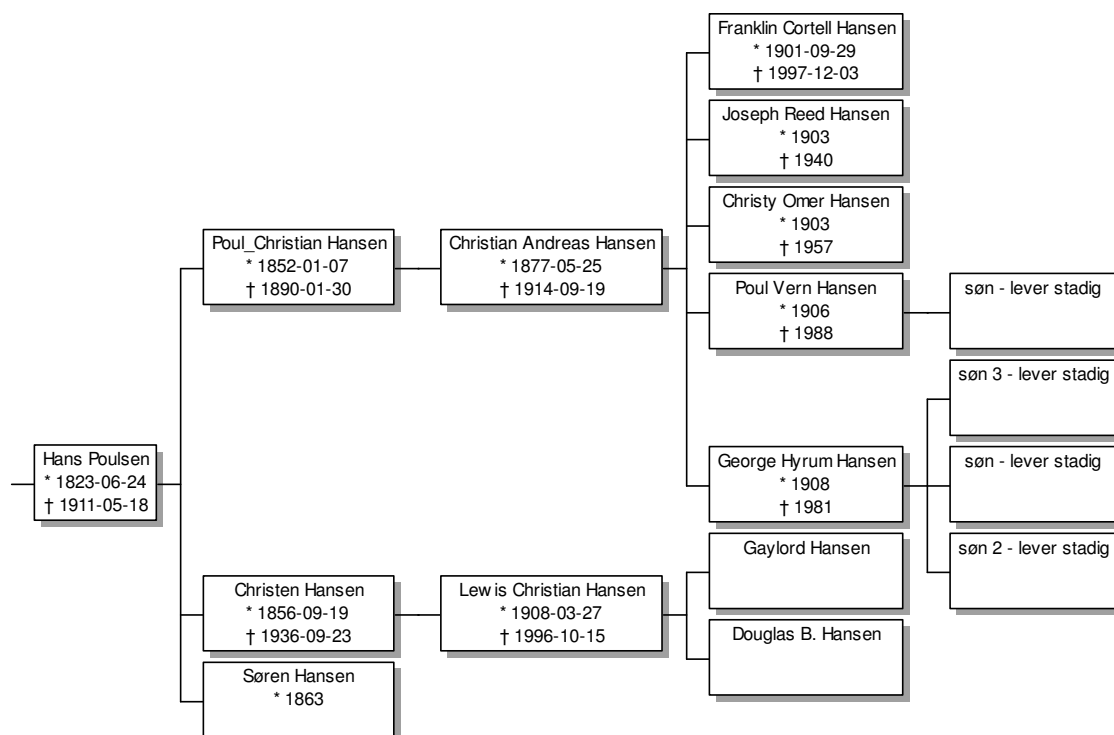
3) Niels Christensen blev ogsaa Aalborghus Lens Delefoged i Jerslev Herred. I Ægteskabet med Dyrskjøts Enke var der 1 Søn og 2 Døtre. Hun døde 1689.

Bilag 2

SLÆGTNINGE I USA

Poul Larsens mellemste søn, Hans Poulsen (1823 – 1911) var husmand i Købsted.

To af Hans Poulsens tre sønner emigrerede til USA. Familien Hansen findes fortsat i USA.

Oversigt: Hans Poulsens efterkommere.

Peter Anderson og Marion Jensen

En vendelboslægt i 450 år

© 2010 Peter Anderson og Marion Jensen
Eget tryk